

Tematický súhrn

PÔSOBNOSŤ CHARTY ZÁKLADNÝCH PRÁV EURÓPSKEJ ÚNIE

Pôsobnosť Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) je vymedzená v jej článku 51, podľa ktorého:

„1. Ustanovenia... charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

2. ... charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva Únie nad rámec právomocí Únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v zmluvách.“

Vo vzťahu k aktom práva Únie Súdny dvor vykonal vo svojej judikatúre týkajúcej sa platnosti niektorých aktov sekundárneho práva¹ preskúmanie z hľadiska základných práv a spresnil, že akty práva Únie, ako sú nariadenia a smernice, sa nevyhnutne musia vykladať s prihliadnutím na

1 Pozri najmä rozsudky [z 8. apríla 2014, Digital Rights Ireland a i. \(C-293/12 a C-594/12, EU:C:2014:238](#), bod 69); [z 15. februára 2016, N. \(C-601/15 PPU, EU:C:2016:84](#), bod 82); [z 21. decembra 2016, Associazione Italia Nostra Onlus \(C-444/15, EU:C:2016:978](#), body 63 a 64); [z 5. júla 2017, Fries \(C-190/16, EU:C:2017:513](#), bod 80); [z 29. mája 2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a i. \(C-426/16, EU:C:2018:335](#), body 80 a 84); [zo 14. mája 2019, M. a i. \(Odňatie postavenia utečenca\) \(C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403](#), bod 112), a [zo 16. júla 2020 Facebook Ireland a Schrems \(C-311/18, EU:C:2020:559](#), body 149 a 199).

základné práva.² Únia nemôže ani uzavrieť medzinárodnú dohodu, ktorá by bola nezlučiteľná s takýmito právami.³

Pokiaľ ide o členské štáty, Súdny dvor sa v rámci značného počtu návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyjadril k pojmu „vykonávanie práva Únie“, pričom okrem iného poskytol zoznam prvkov, ktoré možno vziať do úvahy na účely určenia, či sa na vnútroštátnu právnu úpravu vzťahuje tento pojem.

I. Uplatňovanie Charty na inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie

Rozsudok z 20. septembra 2016 (veľká komora), Ledra Advertising/Komisia a ECB (C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701)

Cyperská republika, ktorej menou je euro, požiadala v nadväznosti na ťažkosti, ktoré mali začiatkom roka 2012 niektoré banky so sídlom v tomto členskom štáte, o finančnú pomoc z Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS)⁴. Táto pomoc mala byť poskytnutá v rámci programu makroekonomickej úpravy konkretizovaného v memorande o porozumení, dojednanom v mene EMS Európskou komisiou. Tento protokol podpísali 26. apríla 2013 Cyperská republika a EMS.⁵ Žalobcovia vo veci samej, ktorí boli držiteľmi vkladov v niektorých bankách so sídlom na Cypre, následne podali na Všeobecnom súde žaloby jednak o neplatnosť niektorých bodov uvedeného memoranda a jednak o náhradu škody, ktorá im podľa nich vznikla. Podľa ich názoru bola táto škoda spôsobená tak zaradením sporných bodov do memoranda o porozumení, ako aj porušením povinnosti Komisie zabezpečiť, aby bolo memorandum v súlade s právom Únie, a konkrétnejšie s článkom 17 („Vlastnícke právo“) ods. 1 Charty. Keďže Všeobecný súd vyhlásil ich žaloby sčasti za neprípustné a sčasti za nedôvodné, žalobcovia následne podali odvolanie na Súdny dvor.

Pokiaľ ide o otázku, či sa Charta v tomto prípade uplatní, Súdny dvor zdôraznil, že hoci členské štáty v rámci Zmluvy o EMS neuplatňujú právo Únie, v dôsledku čoho im v tomto rámci Charta nie je určená, zároveň je Charta určená aj inštitúciám Únie, a to vrátane situácií, keď konajú mimo právneho rámca Únie.

2 Pozri najmä rozsudky [z 20. mája 2003, Österreichischer Rundfunk a i. \(C-465/00, C-138/01 a C-139/01, EU:C:2003:294](#), bod 68 a nasl.); [zo 4. marca 2010, Chakroun \(C-578/08, EU:C:2010:117](#), bod 44 a nasl.); [z 13. mája 2014, Google Spain a Google \(C-131/12, EU:C:2014:317](#), bod 68 a nasl.); [z 11. septembra 2014, A \(C-112/13, EU:C:2014:2195](#), bod 51 a nasl.); [zo 6. októbra 2014, Orizzonte Salute \(C-61/14, EU:C:2015:655](#), bod 49 a nasl.); [zo 6. októbra 2015, Schrems \(C-362/14, EU:C:2015:650](#), bod 38 a nasl.) a [z 21. decembra 2016, Tele2 Sverige a Watson a i. \(C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970](#), bod 91 a nasl.).

3 Pozri stanovisko 1/15 (Dohoda PNR medzi EÚ a Kanadou) z 26. júla 2017 (EU:C:2017:592).

4 Zmluva, ktorou sa zriaďuje Európsky mechanizmus pre stabilitu, bola uzavretá 2. februára 2012 v Bruseli (Belgicko) medzi Belgickým kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Estónskou republikou, Írskom, Helénskou republikou, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Talianskou republikou, Cyperskou republikou, Luxemburským veľkovevodstvom, Maltou, Holandským kráľovstvom, Rakúskou republikou, Portugalskou republikou, Slovinskou republikou, Slovenskou republikou a Fínskou republikou. Táto zmluva nadobudla platnosť 27. septembra 2012.

5 Memorandum o porozumení o špecifických podmienkach hospodárskej politiky uzavreté medzi Cyperskou republikou a európskym mechanizmom pre stabilitu (EMS) 26. apríla 2013 (ďalej len „memorandum o porozumení z 26. apríla 2013“).

Súdny dvor dodal, že Komisia je povinná v rámci prijatia memoranda o porozumení, akým je memorandum z 26. apríla 2013, a to tak na základe článku 17 ods. 1 ZEÚ, ktorý jej zveruje všeobecnú úlohu dohliadať na uplatňovanie práva Únie, ako aj na základe článku 13 ods. 3 a 4 Zmluvy o EMS, ktorý jej ukladá povinnosť dohliadať na zlučiteľnosť memoránd o porozumení uzavretých EMS s právom Únie, zabezpečiť, aby bolo takéto memorandum zlučiteľné so základnými právami zaručenými Chartou. V dôsledku toho Súdny dvor dospel k záveru, že pokiaľ ide o žalobu o náhradu škody, prislúcha mu preskúmať, či Komisia prispela k dostatočne závažnému porušeniu práva odvolateľov vlastniť majetok v zmysle článku 17 ods. 1 Charty v rámci prijatia memoranda o porozumení z 26. apríla 2013 (body 67 a 68).⁶

II. Uplatňovanie Charty na členské štáty: pojem „vykonávanie práva Únie“

1. Uplatniteľné zásady

Rozsudok z 26. februára 2013 (veľká komora), Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105)

Vo veci samej išlo o spor medzi Åklagaren (švédská prokuratúra) a pánom Åkerbergom Franssonom vo veci stíhania vedeného proti jeho osobe za závažný daňový delikt. Pán Åkerberg Fransson bol obvinený z toho, že vo svojich daňových priznaniach za zdaňovacie obdobia rokov 2004 a 2005 uviedol nepravdivé údaje, čo viedlo k strate príjmov štátneho rozpočtu v súvislosti s výberom dane z príjmu a dane z pridanej hodnoty (DPH). Okrem toho bol tiež stíhaný za nepodanie daňového priznania v súvislosti so zamestnávateľskými príspevkami za účtovné obdobia október 2004 a október 2005, čo spôsobilo orgánom sociálneho zabezpečenia stratu príjmov.

V prípade oboch predmetných zdaňovacích období uložil daňový úrad pánovi Åkerbergovi Franssonovi sankcie, konkrétne sankcie na základe príjmov z jeho podnikateľskej činnosti, na základe DPH a na základe zamestnávateľských príspevkov. Tieto sankcie boli spojené s úrokom a neboli predmetom žaloby podanej na správny súd. Rozhodnutie o ich uložení bolo vydané na základe toho istého skutku poskytnutia nepravdivých údajov, z ktorého vychádzala prokuratúra v trestnom konaní.

Vnútroštátny súd si teda položil otázku, či má byť žaloba proti pánovi Åkerbergovi Franssonovi zamietnutá na základe toho, že už bol potrestaný za ten istý trestný čin v inom konaní, čo by bolo možné považovať za porušenie zákazu dvojitého trestu za ten istý trestný čin podľa článku 4 protokolu č. 7 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 50 Charty. Preto položil Súdnemu dvoru otázku, či zásada *ne bis in idem* uvedená v článku 50 Charty bráni tomu, aby bolo proti obžalovanému vedené trestné stíhanie za daňový podvod, vzhľadom na to, že za to isté konanie spočívajúce v poskytnutí nepravdivých údajov mu už bola uložená daňová sankcia.

⁶ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2016, s. 64 a 65.

V rámci analýzy otázky svojej právomoci Súdny dvor najprv pripomenul, že rozsah pôsobnosti Charty je vzhľadom na konanie členských štátov vymedzený v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V tejto súvislosti uviedol, že základné práva zaručené v právnom poriadku Únie sa uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, avšak nie mimo týchto situácií. Súdny dvor zdôraznil, že z tohto dôvodu nemôže z hľadiska Charty posúdiť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá nespadá do rámca práva Únie. Naopak, pokiaľ takáto právna úprava spadá do pôsobnosti tohto práva, Súdny dvor, ktorý rozhoduje o prejudiciálnej otázke, musí poskytnúť všetky výkladové prvky, ktoré sú nevyhnutné na to, aby vnútroštátny súd posúdil súlad tejto právnej úpravy so základnými právami, ktorých dodržiavanie zabezpečuje (body 17 až 23).⁷

V danej veci Súdny dvor uviedol, že daňové sankcie uložené páňovi Åkerbergovi Franssonovi a voči nemu vedené trestné stíhanie čiastočne súvisia s nespĺnením jeho povinnosti podať priznanie k DPH. Dospel jednak k záveru, že z článku 2, článku 250 ods. 1 a článku 273 smernice 2006/112⁸ a z článku 4 ods. 3 ZEÚ vyplýva, že každý členský štát má povinnosť prijať všetky legislatívne a správne opatrenia, aby zabezpečil, že DPH splatná na jeho území bude vyberaná v plnej výške, a bojoval proti podvodom. Okrem toho konštatoval, že článok 325 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť bojovať proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odstrašujúcich a účinných opatrení, pričom v tejto súvislosti poukázal na to, že vlastné zdroje Únie podľa článku 2 ods. 1 rozhodnutia 2007/436⁹ zahŕňajú okrem iného príjmy pochádzajúce z uplatnenia jednotnej sadzby na harmonizovaný vymeriavací základ DPH stanovený v súlade s pravidlami Únie. Z toho vyvodil, že také daňové sankcie a trestné stíhanie pre daňový delikt, ktorých predmetom bol alebo je pán Åkerberg Fransson z dôvodu nesprávnosti údajov poskytnutých v oblasti DPH, predstavujú vykonanie článku 2, článku 250 ods. 1 a článku 273 smernice 2006/112, ako aj článku 325 ZFEÚ, a teda práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Vzhľadom na to uznal svoju právomoc odpovedať na položené prejudiciálne otázky a poskytnúť všetky výkladové prvky nevyhnutné na to, aby vnútroštátny súd posúdil súlad vnútroštátnej právnej úpravy so zásadou *ne bis in idem* uvedenou v článku 50 Charty (body 24 až 27 a 31).

Rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 2014, Julián Hernández a i. (C-198/13, EU:C:2014:2055)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol predložený v rámci sporu medzi siedmimi zamestnancami a ich zamestnávateľmi, nachádzajúcimi sa v situácii platobnej neschopnosti, a Španielskym kráľovstvom, pokiaľ ide o vyplatenie miezd týmto zamestnancom v nadväznosti na výpovede, ktoré dostali a ktoré vnútroštátny súd predtým vyhlásil za neprípustné.

V súlade so španielskou právnou úpravou uplatniteľnou v danej veci môže zamestnávateľ od Španielskeho kráľovstva požadovať vyplatenie miezd, ktoré neboli vyplatené v období, v ktorom prebiehalo súdne konanie o napadnutí výpovede, a to po uplynutí 60 pracovných dní od podania žaloby. Pokiaľ zamestnávateľ tieto mzdy nevyplatil a nachádza sa v stave dočasnej platobnej neschopnosti, dotknutý zamestnanec môže prostredníctvom zákonnej subrogácie požadovať vyplatenie týchto miezd priamo od tohto členského štátu.

⁷ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2013, s. 16.

⁸ Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

⁹ Rozhodnutie Rady 2007/436/ES, Euratom zo 7. júna 2007 o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 163, 2007, s. 17).

Preto sa vnútroštátny súd pýtal, či táto právna úprava patrí do pôsobnosti smernice 2008/94¹⁰ a či článok 20 Charty („Rovnosť pred zákonom“) bráni takejto právnej úprave, pokiaľ sa táto úprava uplatňuje len na prípady neprípustnej výpovede, a nie na prípady neplatnej výpovede.

Súdny dvor najprv pripomenul, že ako vyplýva z vysvetliviek vzťahujúcich sa na článok 51 Charty, ktoré treba náležite zohľadniť na základe jej článku 52 ods. 7, pojem „vykonávanie“ stanovený v tomto článku 51 potvrdzuje judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa uplatniteľnosti základných práv Únie ako základných zásad práva Únie, ktorá vznikla ešte pred nadobudnutím platnosti Charty a podľa ktorej je povinnosť rešpektovať základné práva zaručené v právnom poriadku Únie pre členské štáty záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie. Okrem toho Súdny dvor uviedol, že už v minulosti dospel k záveru, že nie je možné uplatniť základné práva Únie v situácii, keď ustanovenia Únie v danej oblasti nestanovovali členským štátom žiadnu osobitnú povinnosť, pokiaľ ide o uvedenú situáciu. Spresnil tiež, že samotná skutočnosť, že vnútroštátne opatrenie patrí do oblasti, v ktorej Únia disponuje právomocou, nemôže toto opatrenie zahrnúť do rámca pôsobnosti práva Únie, a teda založiť uplatniteľnosť Charty. Ďalej uviedol, že na určenie, či vnútroštátna právna úprava predstavuje vykonanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, treba spomedzi iných kritérií preskúmať, či je jej cieľom vykonanie ustanovenia práva Únie, aká je povaha tejto právnej úpravy a či táto právna úprava sleduje iné ciele než tie, ktoré zahŕňa právo Únie, hoci môže toto právo nepriamo ovplyvniť, ako aj to, či existuje osobitné ustanovenie práva Únie v tejto oblasti alebo také, ktoré by ho mohlo ovplyvniť (body 33 a 35 až 37).

V danom prípade osobitne preskúmal kritérium toho, či dotknutá vnútroštátna právna úprava sleduje cieľ, na ktorý sa vzťahuje predmetná smernica. V tejto súvislosti uviedol, že z vlastností právnej úpravy dotknutej vo veci samej vyplýva, že táto úprava sleduje iný cieľ, než je cieľ zabezpečiť minimálnu ochranu zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa, ktorý stanovuje smernica 2008/94, a síce cieľ, ktorým je dosiahnuť, aby Španielske kráľovstvo nahradilo škodlivé dôsledky dĺžky súdnych konaní prekračujúcej 60 pracovných dní. Okrem toho Súdny dvor poznamenal, že samotná okolnosť, že právna úprava dotknutá vo veci samej patrí do oblasti, v ktorej Únia disponuje právomocou na základe článku 153 ods. 2 ZFEÚ, nemôže založiť uplatniteľnosť Charty. Na základe všetkých preskúmaných skutočností teda dospel k záveru, že predmetnú právnu úpravu nemožno považovať za ustanovenie, ktorým sa vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, a preto ho nemožno preskúmať vzhľadom na záruky Charty a konkrétne na jej článok 20 (body 38 až 41, 46, 48, 49 a výrok).¹¹

2. Prvky, ktoré umožňujú posúdiť existenciu vnútroštátneho opatrenia, ktorým sa „vykonáva právo Únie“

2.1. Právo Únie ukladá členským štátom jednu alebo viacero osobitných povinností alebo vnútroštátna situácia sa týka osobitnej právnej úpravy práva Únie

¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES z 22. októbra 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (Ú. v. EÚ L 283, 2008, s. 36).

¹¹ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2014, s. 14.

2.1.1. Hlavné príklady judikatúry

Rozsudok zo 6. marca 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126)

Žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v oblasti ochrany krajiny, na ktorej bez predchádzajúceho povolenia vykonal zmeny, v dôsledku ktorých došlo k nárastu objemu tejto nehnuteľnosti. Keďže ide o kategóriu prác, ktoré nemôžu byť spätne povolené, Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo (Úrad pre dohľad nad pamiatkovým fondom a životným prostredím v Palerme, Taliansko) prijal uznesením opatrenie, ktorým nariadil uviesť nehnuteľnosť do pôvodného stavu, a to odstránením všetkých prác vykonaných v rozpore so zákonom.

Vnútroštátny súd rozhodujúci o žalobe proti tomuto uzneseniu sa okrem iného opýtal, či predmetná vnútroštátna právna úprava, ktorá na základe prezumpcie vylučuje istú kategóriu prác z možnosti akéhokoľvek posúdenia ich zlučiteľnosti s ochranou krajiny a automaticky stanovuje sankciu ich odstránenia, môže predstavovať nedôvodný a neproporcionálny zásah do vlastníckeho práva zaručeného na základe článku 17 Charty.

Súdny dvor v rámci vyjadrenia k svojej právomoci odpovedať na prejudiciálnu otázku uviedol, že pojem „vykonávanie práva Únie“ v zmysle článku 51 Charty vyžaduje existenciu súvisu určitého stupňa presahujúceho podobnosť dotknutých oblastí alebo nepriame vplyvy jednej oblasti na inú. Dodal, že na určenie, či vnútroštátna právna úprava predstavuje vykonanie práva Únie v zmysle článku 51 Charty, treba spomedzi iných kritérií preskúmať, či je jej cieľom vykonanie ustanovenia práva Únie, aká je povaha tejto právnej úpravy a či táto právna úprava sleduje iné ciele než tie, ktoré zahŕňa právo Únie, hoci môže toto právo nepriamo ovplyvniť, ako aj to, či existuje osobitné ustanovenie práva Únie v tejto oblasti alebo také, ktoré by ho mohlo ovplyvniť (body 24 a 25).

V tejto veci Súdny dvor použil viaceré takto stanovené prvky, pričom napokon dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci. Konštatoval totiž, že ustanovenia práva Únie, na ktoré poukazuje vnútroštátny súd, nestanovujú členským štátom žiadnu povinnosť vo vzťahu k situácii, o ktorú ide vo veci samej. Okrem toho uviedol, že ciele právnej úpravy Únie a dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy nie sú totožné. Napokon podotkol, že ustanovenia predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy nepredstavujú vykonanie noriem práva Únie, pričom konštatoval nedostatok svojej právomoci odpovedať na otázku, ktorú položil Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Krajský správny súd pre Sicíliu, Taliansko) (body 26 až 33 a výrok).

Rozsudok z 21. decembra 2011 (veľká komora), N. S. a i. (C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865)

Spor vo veci samej sa týkal viacerých štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí podali žiadosť o azyl v Spojenom kráľovstve alebo v Írsku, pričom predtým prešli cez Grécko. Namietali proti tomu, aby boli odovzdaní do Grécka, ktoré by štandardne predstavovalo členský štát zodpovedný za posúdenie ich žiadostí o azyl podľa nariadenia č. 343/2003¹² (ďalej len

¹² Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 50, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 109).

„nariadenie Dublin II“). Tvrdili totiž, že takéto odovzdanie by porušovalo ich základné práva, respektíve, že žiadatelia o azyl sú v Grécku vystavení neprimeraným postupom a podmienkam, takže členský štát, na ktorého území sa v danom čase nachádzajú, je povinný uplatniť svoju diskrečnú právomoc podľa článku 3 ods. 2 nariadenia Dublin II a prevziať zodpovednosť za posúdenie a rozhodnutie o ich žiadostiach o azyl.

V tejto veci sa vyskytli najmä dve otázky týkajúce sa pôsobnosti Charty.

V prvom rade sa Súdny dvor mal vyjadriť k otázke, či rozhodnutie prijaté členským štátom na základe článku 3 ods. 2 nariadenia Dublin II o tom, či posúdi žiadosť o azyl, vo vzťahu ku ktorej tento štát nepredstavuje členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti podľa kritérií stanovených v kapitole III tohto nariadenia, patrí do pôsobnosti práva Únie na účely článku 6 ZEÚ a/alebo článku 51 Charty. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že článok 3 ods. 2 nariadenia Dublin II priznáva členským štátom voľnú úvahu, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou spoločného európskeho azylového systému stanoveného Zmluvou o FEÚ, ako ho vypracoval normotvorca Únie. Uplatňovanie tejto voľnej úvahy sa musí uskutočňovať pri dodržaní ostatných ustanovení uvedeného nariadenia. Okrem toho členský štát, ktorý prijme rozhodnutie, že sám preskúma žiadosť o azyl, sa stáva zodpovedným členským štátom v zmysle nariadenia Dublin II a musí v takom prípade informovať iný členský štát alebo iné členské štáty dotknuté žiadosťou o azyl. V dôsledku toho sa podľa Súdného dvora členský štát, ktorý uplatňuje právomoc voľnej úvahy zverenú mu článkom 3 ods. 2 nariadenia Dublin II, musí považovať za štát vykonávajúci právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty (body 55, 65 až 69 a bod 1 výroku).

V druhom rade v rozsahu, v akom boli niektoré otázky vznesené v súvislosti s povinnosťami Spojeného kráľovstva v oblasti ochrany priznanej osobe, na ktorú sa vzťahuje nariadenie Dublin II, vznikla otázka, či má na poskytnuté odpovede akýkoľvek vplyv zohľadnenie protokolu č. 30¹³ o uplatňovaní Charty na Poľsko a Spojené kráľovstvo. Súdny dvor na túto otázku odpovedal záporne. Na účely sformulovania tohto záveru zdôraznil, že z článku 1 tohto protokolu vyplýva, že nespochybňuje uplatniteľnosť Charty v Spojenom kráľovstve alebo Poľsku, čo potvrdzujú aj jeho tretie a šieste odôvodnenie. Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že článok 1 ods. 1 protokolu č. 30 objasňuje článok 51 Charty, pričom jeho cieľom nie je oslobodiť Poľsko a Spojené kráľovstvo od povinnosti dodržiavať ustanovenia Charty ani zabrániť súdnym orgánom jedného z týchto členských štátov dohliadať na dodržiavanie týchto ustanovení (body 116, 119, 120, 122 a bod 4 výroku).¹⁴

Rozsudok z 19. novembra 2019 (veľká komora), A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982)

V sporoch vo veci samej traja poľskí sudcovia Najvyššieho správneho súdu a Najvyššieho súdu namietali proti svojmu odchodu do predčasného dôchodku, o ktorom sa rozhodlo v súlade s novou vnútroštátnou právnou úpravou. Na podporu svojich žalôb pred senátom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) pre pracovnoprávne veci a veci sociálneho zabezpečenia okrem iného uviedli, že tento predčasný odchod do dôchodku porušuje článok 19 ods. 1 druhý

13 Protokol (č. 30) o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo (Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 313) [ďalej len „protokol (č. 30)“].

14 Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2011, s. 57 a 58.

pododsek ZEÚ a článok 47 Charty, ako aj smernicu 2000/78.¹⁵ Hoci po zmene tohto zákona žalobcovia zostali vykonávať svoje funkcie alebo bol výkon ich funkcie obnovený, vnútroštátny súd sa stále domnieval, že pred ním stojí problém procesnej povahy. Aj keď je totiž na dotknutý druh sporu zvyčajne príslušný disciplinárny senát, ktorý bol novozavedený v rámci Najvyššieho súdu, vnútroštátny súd sa pýtal, či z dôvodu pochybností o nezávislosti tohto orgánu musí vylúčiť uplatnenie vnútroštátnych pravidiel určenia súdnej príslušnosti a prípadne môže sám meritórne prejednať tieto spory.

V tomto kontexte vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru okrem iného otázku, či sa majú článok 2 ZEÚ a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj článok 47 Charty vykladať v tom zmysle, že senát najvyššieho súdu členského štátu, akým je predmetný disciplinárny senát, spĺňa vzhľadom na podmienky, ktorými sa riadilo jeho zriadenie a vymenovanie jeho členov, požiadavky nezávislosti a nestrannosti vyžadované v zmysle týchto ustanovení práva Únie.

Predtým, ako Súdny dvor odpovedal na túto otázku vo veci samej, rozhodol o svojej právomoci a preskúmal, či vnútroštátne ustanovenia, o ktoré ide vo veci samej, vykonávajú právo Únie, a teda patria do pôsobnosti Charty.

Pokiaľ ide o otázku pôsobnosti Charty, Súdny dvor zdôraznil, že v prejednávanej veci sa žalobcovia odvolávali na porušenia zákazu diskriminácie na základe veku v oblasti zamestnania stanoveného smernicou 2000/78, ktorej článok 9 potvrdzuje právo na účinný prostriedok nápravy. Z toho vyvodil, že tieto veci zodpovedajú situáciám, ktoré upravuje právo Únie. Položená otázka sa totiž týka toho, či vnútroštátny súd, ktorý je obvykle príslušný rozhodovať v spore, v ktorom sa osoba podliehajúca súdnej právomoci dovoľáva práva, ktoré jej vyplývajú z práva Únie, spĺňa požiadavky vyplývajúce z práva na účinný prostriedok nápravy, ako je zaručené článkom 47 Charty a článkom 9 ods. 1 smernice 2000/78.

Pokiaľ ide následne o pôsobnosť článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, Súdny dvor pripomenul, že cieľom tohto ustanovenia je zaručiť účinnú súdnu ochranu v „oblast[iach], na ktoré sa vzťahuje právo Únie“, bez ohľadu na situáciu, v ktorej členské štáty uplatňujú toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

Napokon Súdny dvor dodal, že ani protokol (č. 30) o uplatňovaní Charty na Poľsko a Spojené kráľovstvo nespochybňuje uplatniteľnosť Charty v Poľsku a jeho cieľom nie je oslobodiť Poľsko od povinnosti dodržiavať ustanovenia Charty (body 78 až 85 a 100).

Rozsudok z 19. novembra 2019 (veľká komora), TSN a AKT (C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981)

Pracovníci dotknutí v týchto veciach mali na základe kolektívnej zmluvy uplatniteľnej na ich odvetvie činnosti právo na platenú dovolenku za kalendárny rok nad rámec minimálnej doby štyroch týždňov stanovenej v článku 7 ods. 1 smernice 2003/88¹⁶, a to sedem týždňov (vec TSN,

¹⁵ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

¹⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. EÚ L 299, 2003, s. 9; Mim. vyd. 05/004, s. 381).

C-609/17) a päť týždňov (vec AKT, C-610/17). Vzhľadom na to, že títo pracovníci boli práceneschopní z dôvodu choroby počas čerpania platenej dovolenky za kalendárny rok, požiadali svojich príslušných zamestnávateľov o prevod časti dovolenky za kalendárny rok, ktorú nemohli čerpať. Uvedení zamestnávateľi však tieto žiadosti zamietli v rozsahu, v akom sa týkali časti nároku na platenú dovolenku za kalendárny rok, ktorá presahovala minimálnu dobu štyroch týždňov stanovenú v smernici 2003/88.

Työtuomioistuin (Pracovný súd, Fínsko), ktorý prejednával tieto spory, si okrem iného kládol otázku, či článok 31 („Spravodlivé a primerané pracovné podmienky“) ods. 2 Charty, ktorý sa týka nároku na platenú dovolenku za kalendárny rok, bráni vnútroštátnym právnym predpisom a kolektívnym zmluvám, ktoré stanovujú nárok na poskytnutie dní platenej dovolenky za kalendárny rok v rozsahu presahujúcom minimálnu dobu štyroch týždňov stanovenú v smernici 2003/88, pričom vylučujú prenos týchto dní dovolenky z dôvodu choroby.

Pokiaľ ide o otázku, či takéto právne úpravy patria do pôsobnosti Charty, Súdny dvor najprv pripomenul, že pokiaľ ide o konanie členských štátov, ustanovenia Charty sú určené pre tieto členské štáty len vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Ďalej uviedol, že samotná skutočnosť, že vnútroštátne opatrenia patria do oblasti, v ktorej Únia disponuje právomocou, nemôže spôsobiť, že tieto opatrenia budú spadať do pôsobnosti práva Únie a založiť uplatniteľnosť Charty.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že smernica 2003/88, ktorá bola prijatá na základe článku 137 ods. 2 ES, teraz článku 153 ods. 2 ZFEÚ, sa obmedzuje na stanovenie minimálnych požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia v oblasti organizácie pracovného času. Podľa článku 153 ods. 4 ZFEÚ takéto minimálne požiadavky nesmú členskému štátu brániť v tom, aby si ponechal alebo zaviedol prísnejšie ochranné opatrenia zlučiteľné so Zmluvami. Preto majú podľa Súdného dvora členské štáty pri výkone právomoci, ktorú si ponechali v oblasti sociálnej politiky, voľnosť prijať také normy, ktoré sú prísnejšie než normy, ktoré sú predmetom zásahu normotvorcu Únie za predpokladu, že nespochybňujú súdržnosť uvedeného zásahu.

Súdny dvor teda dospel k záveru, že keď členské štáty priznajú alebo umožnia sociálnym partnerom priznať práva na platenú dovolenku za kalendárny rok nad rámec minimálnej doby štyroch týždňov stanovenej v smernici 2003/88, takéto práva alebo podmienky ich prípadného prevodu v prípade choroby, ku ktorej došlo počas dovolenky, spadajú do výkonu právomoci, ktorú si členské štáty ponechali, a nie sú upravené uvedenou smernicou. Keď však ustanovenia práva Únie v danej oblasti neupravujú určitý aspekt a neukladajú členským štátom v súvislosti s danou situáciou žiadnu osobitnú povinnosť, vnútroštátna právna úprava, ktorú prijme členský štát, pokiaľ ide o tento aspekt, nepatrí do pôsobnosti Charty. V dôsledku toho Súdny dvor dospel k záveru, že členský štát tým, že prijme takéto vnútroštátne právne predpisy alebo umožní dojednanie kolektívnych zmlúv, ako sú tie, o aké ide vo veciach samých, nevykonáva túto smernicu v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, takže Charta a osobitne jej článok 31 ods. 2 sa neuplatní (body 42 až 55).

Rozsudok z 1. decembra 2016, Daouidi (C-395/15, EU:C:2016:917)

V tomto spore žalobca vo veci samej napadol zákonnosť svojho prepustenia. V čase, keď bol žalobca dočasne práceneschopný na neurčitú dobu v dôsledku pracovného úrazu, totiž došlo k jeho prepusteniu z disciplinárnych dôvodov. Podal teda žalobu na Juzgado de lo Social n° 33

de Barcelona (Pracovný súd č. 33 Barcelona, Španielsko), ktorou sa primárne domáhal určenia neplatnosti svojho prepustenia.

Vnútroštátny súd uviedol, že existuje dostatok faktov, na základe ktorých sa možno domnievať, že skutočným dôvodom jeho prepustenia bola jeho dočasná práceneschopnosť spôsobená pracovným úrazom, ktorý utrpel. Preto položil otázku, či takéto prepustenie nie je v rozpore s právom Únie z dôvodu, že porušuje zákaz diskriminácie, právo na ochranu v prípade bezdôvodného prepustenia, právo na spravodlivé a primerané pracovné podmienky, právo na prístup k službám sociálneho zabezpečenia, ako aj právo na zdravotnú starostlivosť, ktoré sú zakotvené v článku 21 ods. 1, článkoch 30, 31, článku 34 ods. 1 a článku 35 Charty.

Súdny dvor pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry ak právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť, a že prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samé osebe túto právomoc založiť. V tejto súvislosti je podľa Súdneho dvora potrebné konštatovať, že v súčasnom štádiu konania vo veci samej nie je preukázané, že predmetná situácia spadá do pôsobnosti iných ustanovení práva Únie, než sú ustanovenia obsiahnuté v Charte. Pokiaľ ide osobitne o smernicu 2000/78¹⁷, konštatoval, že skutočnosť, že dotknutá osoba je na neurčitú dobu dočasne práceneschopná podľa vnútroštátneho práva z dôvodu pracovného úrazu, sama osebe neznamená, že obmedzenie pracovnej schopnosti tejto osoby možno kvalifikovať ako „dlhodobé“ v zmysle definície pojmu „zdravotné postihnutie“ uvedenej v tejto smernici. V danom prípade dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci odpovedať na položenú otázku (body 63, 64, 65 a 68).

Rozsudok zo 16. mája 2017 (veľká komora), Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373)

Konanie vo veci samej sa týkalo sporu medzi spoločnosťou Berlioz Investment Fund a riaditeľom luxemburskej správy pre priame dane vo veci peňažnej sankcie, ktorú jej tento riaditeľ uložil za to, že odmietla odpovedať na žiadosť o informácie v rámci výmeny informácií s francúzskou daňovou správou. Žalobkyňa totiž na túto žiadosť o informácie čiastočne odpovedala, pričom sa domnievala, že ďalšie informácie nie sú relevantné v zmysle smernice 2011/16¹⁸ na posúdenie toho, či rozdelenie dividend jej dcérskou spoločnosťou malo podliehať zrážkovej dani, čo bolo predmetom kontroly vykonanej francúzskou daňovou správou. Vzhľadom na túto čiastočnú odpoveď jej riaditeľ správy pre priame dane uložil na základe luxemburského zákona správnu pokutu.

Žalobkyňa teda podala na Tribunal administratif (Správny súd, Luxembursko) žalobu, ktorou ho žiadala o preskúmanie dôvodnosti rozhodnutia, ktorým sa jej nariaďuje poskytnúť požadované informácie. Uvedený súd rozhodol, že žaloba o zmenu rozhodnutia je čiastočne dôvodná, a preto znížil výšku pokuty, avšak v zostávajúcej časti žalobu zamietol, pričom uviedol, že nie je potrebné vyjadriť sa k subsidiárnemu žalobnému návrhu na zrušenie rozhodnutia. Žalobkyňa následne podala odvolanie na Cour administrative (Odvolací správny súd, Luxembursko), pričom uviedla, že skutočnosť, že Tribunal administratif (Správny súd) odmietol na základe

17 Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

18 Smernica Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS (Ú. v. EÚ L 64, 2011, s. 1).

luxemburského zákona preskúmať dôvodnosť rozhodnutia o uložení povinnosti, predstavuje porušenie jej práva na účinný súdny prostriedok nápravy zaručeného článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“).

Keďže vnútroštátny súd dospel k záveru, že by mohlo byť potrebné zohľadniť článok 47 Charty, ktorý odráža právo uvedené v článku 6 ods. 1 EDLP, okrem iného na účely výkladu Charty položil otázku, či členský štát vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, keď vo svojej právnej úprave stanovuje peňažnú sankciu pre účastníka správneho konania, ktorý odmieta poskytnúť informácie v rámci výmeny informácií medzi daňovými orgánmi, založenej osobitne na ustanoveniach smernice 2011/16.

Podľa Súdneho dvora je potrebné určiť, či vnútroštátne opatrenie, ktoré stanovuje takúto sankciu, možno považovať za vykonávanie práva Únie. V tejto súvislosti uviedol, že smernica 2011/16 ukladá členským štátom určité povinnosti. Podotkol, že osobitne článok 5 tejto smernice stanovuje, že dožiadaný orgán oznamuje dožadujúcemu orgánu určité informácie. Navyše uviedol, že podľa článku 18 smernice 2011/16 s názvom „Povinnosti“ dožiadaný členský štát použije svoje opatrenia zamerané na získavanie informácií s cieľom získať požadované informácie. Okrem toho podľa Súdneho dvora v zmysle článku 22 ods. 1 písm. c) smernice 2011/16 musia členské štáty prijať nevyhnutné opatrenia s cieľom zabezpečiť plynulé fungovanie opatrení v oblasti administratívnej spolupráce ustanovených v tejto smernici. Konštatoval teda, že smernica 2011/16 prostredníctvom odkazu na opatrenia zamerané na získavanie informácií existujúce vo vnútroštátnom práve ukladá členským štátom povinnosť prijať nevyhnutné opatrenia s cieľom získať požadované informácie, aby boli dodržané ich povinnosti v oblasti výmeny informácií. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že skutočnosť, že smernica 2011/16 výslovne nestanovuje uplatnenie sankčných opatrení, nebráni tomu, aby sa pripustilo, že tieto opatrenia patria do rámca vykonávania tejto smernice a v dôsledku toho do rozsahu uplatnenia práva Únie. V dôsledku toho dospel k záveru, že článok 51 ods. 1 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát vykonáva právo Únie v zmysle tohto ustanovenia, a teda dôjde k uplatneniu Charty, keď ukladá vo svojej právnej úprave peňažnú sankciu účastníkovi správneho konania, ktorý odmieta poskytnúť informácie v rámci výmeny medzi daňovými orgánmi, založenej osobitne na ustanoveniach smernice 2011/16 (body 32 až 42 a bod 1 výroku).

Rozsudok z 13. júna 2017 (veľká komora), Florescu a i. (C-258/14, EU:C:2017:448)

Žalobcami vo veci samej v tomto prípade boli rumunskí sudcovia, ktorí zároveň vykonávali činnosť univerzitných učiteľov. Potom, ako pôsobili ako sudcovia viac ako tridsať rokov, odišli zo svojich funkcií sudcov do dôchodku, pričom mohli v súlade s vtedy účinným zákonom svoje nároky na starobný dôchodok kumulovať s príjmami zo svojej pedagogickej činnosti. V kontexte hospodárskej krízy však bol prijatý nový zákon, ktorý zakázal takýto súbeh, pričom Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko) potvrdil jeho súlad s ústavou. Žalobcovia teda podali žalobu proti rozhodnutiam o pozastavení vyplácania svojich dôchodkov, pričom uviedli, že tento nový zákon je v rozpore s právom Únie, najmä s ustanoveniami Zmluvy o EÚ a Charty. Keďže táto žaloba bola zamietnutá tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní, žalobcovia podali na vnútroštátny súd návrh na obnovu konania. V tejto súvislosti sa tento súd Súdneho dvora okrem iného opýtal, či článok 6 ZEÚ a článok 17 Charty („Vlastnícke právo“) bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje zákaz súbehu čistého dôchodku s príjmami z činností vykonávaných vo verejných inštitúciách, ak jeho výška presahuje výšku vnútroštátnej priemernej

hrubej mzdy, ktorá bola použitá ako základ pre zostavenie rozpočtu štátneho sociálneho zabezpečenia.

Predtým, ako Súdny dvor odpovedal na otázku vnútroštátneho súdu vo veci samej a s cieľom určiť, či sa Charta uplatňuje na spor vo veci samej, najprv preskúmal, či sa takáto vnútroštátna právna úprava môže považovať za vykonávanie práva Únie.

V tejto súvislosti konštatoval, že ako uviedol vnútroštátny súd, príslušný zákon bol prijatý preto, aby Rumunsko mohlo splniť svoje záväzky voči Únii vo vzťahu k hospodárskemu programu, ktorý mu umožní využívať výhody systému finančnej pomoci pre platobné bilancie členských štátov, uvedené v memorande o porozumení.¹⁹ Medzi podmienkami stanovenými v memorande o porozumení sa nachádza aj zníženie objemu platov vo verejnom sektore a reforma kľúčových parametrov systému dôchodkov na účely dlhodobého zlepšenia verejných financií. Preto Súdny dvor konštatoval, že účelom zákazu súbehu vo veci samej, ktorý sleduje súčasne obidva zmienené ciele, je vykonať záväzky prijaté Rumunskom v memorande o porozumení, ktoré je súčasťou práva Únie. Právnym základom tohto memoranda je totiž článok 143 ZFEÚ, ktorý priznáva Únii právomoc poskytnúť vzájomnú pomoc členskému štátu, ktorého menou nie je euro a ktorý má ťažkosti alebo mu hrozia vážne ťažkosti v jeho platobnej bilancii (body 31, 45 a 47).

Súdny dvor dodal, že je pravda, že memorandum o porozumení necháva Rumunsku priestor na to, aby rozhodlo, aké opatrenia sú najlepšie na dodržanie uvedených záväzkov. Pritom však platí, že keď členský štát v rámci voľnej úvahy, ktorú mu priznáva akt práva Únie, prijíma určité opatrenia, treba dospieť k záveru, že uplatňuje toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Zároveň sú ciele stanovené v článku 3 ods. 5 rozhodnutia 2009/459²⁰, ako aj ciele stanovené v memorande o porozumení, dostatočne konkrétne a presné na to, aby bolo možné odvodiť, že zákaz súbehu vyplývajúci z dotknutého vnútroštátneho zákona má za cieľ vykonať toto memorandum a toto rozhodnutie, a v dôsledku toho právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Charta sa preto uplatňuje na spor vo veci samej (bod 48).

Rozsudok zo 7. novembra 2019, UNESA a i. (C-80/18 až C-83/18, EU:C:2019:934)

Spory vo veci samej sa týkali zákonnosti viacerých španielskych daní z elektriny z atómovej energie, ktoré napadli spoločnosti vyrábajúce elektrinu z atómovej energie. Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), ktorý prejednával tieto spory, položil Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa zlučiteľnosti právnej úpravy upravujúcej tieto dane s právom Únie. Vnútroštátny súd sa v podstate konkrétne pýtal, či dotknutá právna úprava dodržala zásadu „znečisťovateľ platí“ uvedenú v článku 191 ods. 2 ZFEÚ, článok 20 Charty („Rovnosť pred zákonom“) a článok 21 Charty („Nediskriminácia“), ako aj smernice 2005/89²¹ a 2009/79²², keďže podniky vyrábajúce

19 Memorandum o porozumení uzavreté medzi Európskym spoločenstvom a Rumunskom v Bukurešti a Bruseli 23. júna 2009.

20 Rozhodnutie Rady 2009/459/ES zo 6. mája 2009 o poskytnutí strednodobej finančnej pomoci Spoločenstva Rumunsku (Ú. v. EÚ L 150, 2009, s. 8).

21 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/89/ES z 18. januára 2006 o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry (Ú. v. EÚ L 33, 2006, s. 22).

22 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

elektrinu z atómovej energie znášajú osobitne vysokú časť financovania predmetných daní v porovnaní s inými spoločnosťami v odvetví elektrickej energie.

Na úvod, pokiaľ ide o otázku zlučiteľnosti dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy s článkom 191 ods. 2 ZFEÚ a smernicou 2005/89, Súdny dvor v prvom rade uviedol, že zásada „znečisťovateľ platí“ stanovená v článku 191 ods. 2 ZFEÚ sa na situáciu vo veci samej nemôže uplatniť, keďže toto ustanovenie nevykonala ani smernica 2009/72, ani smernica 2005/89. Pokiaľ ide v druhom rade o uplatniteľnosť smernice 2005/89, Súdny dvor uviedol, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania neobsahujú všetky náležitosti uvedené v článku 94 písm. c) jeho rokovacieho poriadku, a preto dospel k záveru, že tento nedostatok informácií mu neumožňuje rozhodnúť o uplatniteľnosti článkov 20 a 21 Charty. V tejto súvislosti pripomenul, že článok 51 ods. 1 Charty potvrdzuje ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sa základné práva zaručené v právnom poriadku Únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, ale nie mimo týchto situácií. Ak teda právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť a prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samé osebe založiť túto právomoc. V prejednávanej veci by sa uplatniteľnosť článkov 20 a 21 Charty mohla konštatovať, len ak by boli uplatniteľné článok 191 ods. 2 ZFEÚ alebo smernica 2005/89. Keďže sa však nezdalo, že by sa tieto ustanovenia mohli uplatniť na spory vo veci samej, Súdny dvor vyhlásil otázku týkajúcu sa výkladu článkov 20 a 21 Charty v spojení s týmito ustanoveniami za neprípustnú (body 30 a 35 až 40).

Ďalej pokiaľ ide o uplatniteľnosť smernice 2009/72, Súdny dvor pripomenul, že zásada zákazu diskriminácie stanovená v jej článku 3 ods. 1 zaväzuje členské štáty len vtedy, ak vnútroštátna situácia, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti práva Únie. V prejednávanej veci Súdny dvor poukázal na to, že situácie, o ktoré ide vo veci samej, sú čisto vnútroštátne a že predmetné dane predstavujú opatrenia daňovej povahy, Súdny dvor dospel k záveru, že keďže smernica 2009/72 nepredstavuje opatrenie týkajúce sa aproximácie daňových predpisov členských štátov, zásada zákazu diskriminácie stanovená v jej článku 3 ods. 1 sa na napadnutú právnu úpravu neuplatňuje. Súdny dvor preto rozhodol, že vzhľadom na neexistenciu akéhokoľvek ďalšieho spresnenia v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, pokiaľ ide o iný nástroj práva Únie, ktorý by vnútroštátna právna úprava vykonávala, sa nemožno domnievať, že Španielske kráľovstvo prijatím tejto právnej úpravy vykonalo právo Únie. V dôsledku toho Súdny dvor dospel k záveru, že nemá právomoc odpovedať na otázky týkajúce sa tejto smernice, pokiaľ ide o výklad článkov 20 a 21 Charty (body 47, 48, 51 a 53).

Uznesenie zo 7. septembra 2017, Demarchi Gino (C-177/17 a C-178-/17, EU:C:2017:656)

Vec sama sa týkala sporu medzi konkurznými veriteľmi v dvoch rôznych konkurzných konaniach a Ministero della Giustizia (Ministerstvo spravodlivosti, Taliansko) vo veci zaplatenia súm dlžných týmto ministerstvom z titulu spravodlivej náhrady ujmy z dôvodu dĺžky súdnych konaní. Vzhľadom na to, že uvedené konania trvali neprimerane dlho, títo konkurzní veritelia podali žalobu na Corte di appello di Torino (Odvolací súd Turín, Taliansko), ktorou sa podľa talianskeho práva domáhali náhrady vzniknutej škody. Tento súd ich návrhom vyhovel. Žalobcovia následne podali na vnútroštátny súd žalobu o splnenie povinností uložených príslušným orgánom verejnej správy podľa týchto rozhodnutí, ktoré nadobudli právoplatnosť. Žalobcovia však nesplnili povinnosti podľa talianskeho práva týkajúce sa komplexných administratívnych náležitostí, takže vnútroštátny súd musel vyhlásiť ich žaloby za neprípustné.

Vnútroštátny súd si kládol otázku o zlučiteľnosti týchto náležitostí s právom na spravodlivý proces, pričom sa Súdneho dvora opýtal, či sa má zásada uvedená v článku 47 („Právo na spravodlivý proces a prístup k nestrannému súdu“) ods. 2 Charty spolu s článkami 67, 81 a 82 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že jej odporujú vnútroštátne predpisy, ktoré vyžadujú od osôb, ktoré utrpeli škodu z dôvodu neprimeranej dĺžky súdneho konania, týkajúceho sa oblasti justičnej spolupráce, aby vykonali sadu komplexných operácií administratívnej povahy na účely získania platby spravodlivej náhrady, ktorú bol členský štát zaviazaný im zaplatiť, bez toho, aby medzičasom mohli podať návrh na začatie konania na účely súdneho výkonu rozhodnutia a domáhať sa náhrady ujmy spôsobenej neskorým zaslaním uvedenej platby.

Súdny dvor pripomenul svoju judikatúru týkajúcu sa nemožnosti uplatniť základné práva Únie vo vzťahu k vnútroštátnej právnej úprave z dôvodu, že ustanovenia Únie v danej oblasti nestanovujú žiadnu povinnosť členským štátom, pokiaľ ide o situáciu, o ktorú ide vo veci samej. V danom prípade uviedol, že ustanovenia Zmluvy o fungovaní Európskej únie uvádzané vnútroštátnym súdom (teda články 81 a 82 ZFEÚ) neukladajú členským štátom osobitné povinnosti, pokiaľ ide o vymáhanie súm, ktoré členské štáty dlhujú z titulu spravodlivej náhrady z dôvodu neprimeranej dĺžky súdneho konania, a že v aktuálnom stave právo Únie neobsahuje žiadnu osobitnú právnu úpravu v tejto oblasti. Z viacerých skutočností, ktoré preskúmal, vyvodil, že nemá právomoc odpovedať na otázku, ktorú položil vnútroštátny súd (body 21 až 25, 28, 29 a výrok).

2.1.2. Otázka možnosti odvolávať sa na niektoré ustanovenia Charty, pokiaľ ide o vzťah medzi jednotlivcami

Rozsudky zo 6. novembra 2018 (veľká komora), Bauer a Willmeroth (C-569/16 a C-570/16, EU:C:2018:871) a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (C-684/16, EU:C:2018:874)

V týchto troch prípadoch sa jednak právní nástupcovia dotknutých pracovníkov a jednak dotknutý pracovník stretli so zamietnutím vyplatenia peňažnej náhrady za nevyčerpanú platenú dovolenku za kalendárny rok zo strany bývalých zamestnávateľov, a to z dôvodu nevyčerpanej platenej dovolenky za kalendárny rok pred skončením predmetných pracovných pomerov. V prvej veci (vec Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16) pani Bauerová a pani Broßonová požiadali mesto Wuppertal a pána Willmerotha ako bývalých zamestnávateľov ich zosnulých manželov o vyplatenie peňažnej náhrady za platenú dovolenku za kalendárny rok nevyčerpanú pred ich úmrtím. V druhej veci (vec Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16), bývalý zamestnanec spoločnosti Max-Planck, pán Shimizu požiadal túto spoločnosť o vyplatenie náhrady za dni nevyčerpanej dovolenky pred skončením ich vzájomného pracovného pomeru. V súlade s uplatniteľnými vnútroštátnymi ustanoveniami však nárok pracovníka na platenú dovolenku za kalendárny rok zanikne jednak jeho smrťou a jednak vtedy, keď pracovník počas svojho pracovného pomeru nepožiadal o čerpanie svojej platenej dovolenky za kalendárny rok počas referenčného obdobia, na ktoré sa vzťahovala. Za týchto podmienok nebolo možné nárok na platenú dovolenku za kalendárny rok previesť na nárok na peňažnú náhradu.

Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovný súd, Nemecko), ktorý rozhodoval o týchto rôznych sporoch, sa v rámci každej z vecí okrem iného pýtal, či v prípade nemožnosti vykladať

vnútroštátne právne úpravy, o aké išlo v týchto veciach, tak, aby sa zabezpečil ich súlad s článkom 7 smernice 2003/88²³ a článkom 31 („Nárok na platenú dovolenku za kalendárny rok“) ods. 2 Charty, sa má uvedeným ustanoveniam práva Únie priznať priamy účinok, čo znamená, že vnútroštátny súd by sa musel zdržať uplatnenia týchto vnútroštátnych právnych úprav. Vnútroštátny súd sa okrem toho pýtal, či takýto účinok vylúčenia dotknutých vnútroštátnych právnych úprav môže nastať aj v rámci sporu medzi dvoma jednotlivcami, ako to bolo vo veciach Willmeroth (C-570/16) a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (C-304/16).

Tieto veci vyvolali dve otázky týkajúce sa pôsobnosti Charty.

V prvom rade, pokiaľ ide o posúdenie existencie vnútroštátneho opatrenia, ktorým sa vykonáva právo Únie, Súdny dvor zdôraznil osobitný význam, ktorý má právo na platenú dovolenku za kalendárny rok nielen ako zásada sociálneho práva Únie, ale aj preto, lebo je výslovne zakotvené v článku 31 ods. 2 Charty. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že základné práva, ktoré sú zaručené v právnom poriadku Únie, sa uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, pričom dospel k záveru, že vzhľadom na to, že predmetnou vnútroštátnou právnou úpravou v jednotlivých veciach (čiastočne spoločnou pre oba rozsudky) sa preberá smernica 2003/88, v týchto veciach sa uplatní článok 31 ods. 2 Charty.

V druhom rade mal Súdny dvor zaujať stanovisko k pôsobnosti článku 31 ods. 2 Charty. Presnejšie, prináležalo mu spresniť, či sa jednotlivci môžu priamo odvolávať na toto ustanovenie tak voči verejnému zamestnávateľovi, ako aj voči súkromnému zamestnávateľovi s cieľom dosiahnuť, aby vnútroštátny súd jednak vylúčil spornú právnú úpravu, o ktorú išlo v každej z vecí, a jednak prípadne, aby zabezpečil, že právnym nástupcom zosnulého alebo dotknutému pracovníkovi nebude odňatý nárok na peňažnú náhradu z titulu nadobudnutých a nevyčerpaných dovolení, ktorý majú voči dotknutému bývalému zamestnávateľovi.

V tejto súvislosti Súdny dvor najprv uviedol, že tým, že článok 31 ods. 2 Charty kogentne zakotvil „právo“ „každého pracovníka“ na „každoročnú platenú dovolenku“, odráža mimoriadne dôležitú zásadu sociálneho práva Únie, ktorú je možné obmedziť len pri dodržaní prísnych podmienok stanovených v článku 52 ods. 1 Charty a najmä podstaty práva na platenú dovolenku za kalendárny rok. Opierajúc sa o rozsudok Egenberger²⁴, Súdny dvor potvrdil, že právo na platenú dovolenku za kalendárny rok zakotvené v článku 31 ods. 2 Charty má, pokiaľ ide o jeho samotnú existenciu, kogentnú, ako aj bezpodmienečnú povahu, pričom nie je potrebné, aby bolo toto obdobie konkretizované v ustanoveniach práva Únie alebo vo vnútroštátnom práve, ktorých účelom je len určiť presnú dobu dovolenky za kalendárny rok. Súdny dvor z toho teda vyvodil, že uvedené ustanovenie je samo osebe postačujúce na to, aby pracovníkom priznávalo samostatne uplatniteľné právo v spore s ich zamestnávateľom v situácii, na ktorú sa vzťahuje právo Únie a ktorá v dôsledku toho patrí do pôsobnosti Charty. Súdny dvor teda spresnil, že pokiaľ ide o situácie patriace do pôsobnosti Charty, ten istý článok 31 ods. 2 Charty má za následok, že vnútroštátny súd nesmie uplatniť vnútroštátne právne úpravy, o aké ide v týchto dvoch rozsudkoch (vec Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, body 84 až 86) (vec Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, body 73 až 75).

23 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. EÚ L 299, 2003, s. 9; Mim. vyd. 05/004, s. 381). Konkrétne článok 7 tejto smernice upravuje právo každého pracovníka na platenú dovolenku za kalendárny rok v trvaní najmenej štyroch týždňov.

24 [Rozsudok zo 17. apríla 2018, Egenberger \(C-414/16, EU:C:2018:257\)](#).

Pokiaľ ide ďalej o účinok, ktorý vyvoláva článok 31 ods. 2 Charty vo vzťahu k zamestnávateľom, ktorí majú postavenie jednotlivcov, Súdny dvor uviedol, že hoci článok 51 ods. 1 Charty spresňuje, že jej ustanovenia sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, ako aj pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie, uvedený článok 51 ods. 1 sa napriek tomu nezaoberá otázkou, či takíto jednotlivci môžu mať prípadne priamu povinnosť dodržiavať určité ustanovenia uvedenej Charty, a preto ho nemožno vykladať v tom zmysle, že by takúto možnosť systematicky vylučoval. Súdny dvor z toho vyvodil, že v prípade, že by nebolo možné podať výklad vnútroštátnej právnej úpravy, o akú ide v týchto jednotlivých veciach, spôsobom, ktorým sa zabezpečí jej súlad s článkom 7 smernice 2003/88 a článkom 31 ods. 2 Charty, vnútroštátnemu súdu prináleží aj to, aby zabezpečil, že právnym nástupcom zosnulého alebo dotknutému pracovníkovi nebude odňatý nárok na peňažnú náhradu z titulu nadobudnutých a nevyčerpaných dovolení, ktorý majú voči dotknutému bývalému zamestnávateľovi. Túto povinnosť má vnútroštátny súd na základe článku 7 smernice 2003/88 a článku 31 ods. 2 Charty v prípade, že ide o spor medzi jednotlivcom a zamestnávateľom v postavení verejného orgánu, a na základe druhého z týchto ustanovení v prípade, že ide o spor medzi jednotlivcom a zamestnávateľom, ktorý má postavenie jednotlivca (vec Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, body 87 až 92 a bod 2 výroku)²⁵ (vec Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, body 76 až 81 a bod 2 výroku)²⁶.

2.2. Zásah alebo obmedzenie práva Únie alebo pozbavenie možnosti účinne využívať takéto právo

Rozsudok z 30. apríla 2014, Pflieger a i. (C-390/12, EU:C:2014:281)

V tejto veci išlo o štyri spory, ktoré mali spoločné to, že v dôsledku kontrol vykonaných na rôznych miestach v Rakúsku došlo k predbežnému zaisteniu hracích automatov ako zariadení slúžiacich na prevádzkovanie zakázaných hazardných hier. Tieto hracie automaty boli totiž prevádzkované bez predchádzajúceho povolenia správnych orgánov, čo je podmienka stanovená rakúskym spolkovým zákonom o hazardných hrách (Glücksspielgesetz, BGBl. 620/1989).

Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich (Nezávislý správny senát spolkovej krajiny Horné Rakúsko, Rakúsko), rozhodujúci o týchto sporoch, položil Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa zlučiteľnosti tohto systému so slobodným poskytovaním služieb zaručeným článkom 56 ZFEÚ, ako aj s článkami 15 až 17, 47 a 50 Charty. Domnieval sa totiž, že rakúske úrady nepreukázali ani to, že kriminalita a/alebo hráčska závislosť skutočne predstavovali v danom čase závažný problém, a ani to, že skutočným cieľom režimu monopolu hazardných hier je boj proti trestnej činnosti a ochrana hráčov, a nie len maximalizácia štátnych príjmov.

V rámci konania na Súdnom dvore viaceré vlády uviedli, že Charta nie je v prejednávanej veci uplatniteľná z dôvodu, že oblasť hazardných hier nie je harmonizovaná, a teda vnútroštátne

²⁵ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2018, s. 18.

²⁶ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2018, s. 17 a 18.

právne predpisy týkajúce sa tejto oblasti nepredstavujú vykonávanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

Súdny dvor v tejto súvislosti potvrdil, že pokiaľ je zjavné, že určitá vnútroštátna právna úprava je takej povahy, že by mohla narušiť výkon jednej alebo niekoľkých základných slobôd zaručených Zmluvou, pričom členský štát sa na účely jej odôvodnenia odvoláva na naliehavé dôvody všeobecného záujmu, výnimky stanovené právom Únie na účely odôvodnenia tohto narušenia sa môžu na túto úpravu vzťahovať len vtedy, ak je v súlade so základnými právami, ktorých dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor. Podľa Súdneho dvora táto povinnosť súladu so základnými právami nepochybne spadá do pôsobnosti práva Únie, a teda aj do pôsobnosti Charty. V dôsledku toho je uplatnenie výnimiek, ktoré právo Únie stanovuje na účely odôvodnenia zásahu do základnej slobody zaručenej Zmluvou, zo strany členského štátu, potrebné považovať za „výkon práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

V prejednávanej veci bola teda Charta uplatniteľná. Systém, ktorý zaviedlo Rakúsko v oblasti hazardných hier, totiž predstavuje obmedzenie slobodného poskytovania služieb zaručeného článkom 56 ZFEÚ. Okrem toho boli na podporu tohto systému uvádzané aj ciele ochrany hráčov a boja proti trestnej činnosti súvisiacej s týmito hrami, ktoré patria medzi naliehavé dôvody vo verejnom záujme, pri ktorých judikatúra Súdneho dvora uznáva, že môžu svojou povahou odôvodniť obmedzenia základných slobôd v oblasti hazardných hier. Súdny dvor v danom prípade konštatoval, že preskúmanie obmedzenia, ktoré predstavuje táto vnútroštátna právna úprava z hľadiska článku 56 ZFEÚ, zahŕňa tiež prípadné obmedzenia výkonu práv a slobôd upravených v Charte, pričom dospel k záveru, že nie je nevyhnutné osobitné preskúmanie z tohto hľadiska (body 35, 36, 39, 42 a 60).²⁷

Rozsudky z 13. septembra 2016 (veľká komora), Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675) a CS (C-304/14, EU:C:2016:674)

Voči dvom štátnym príslušníkom tretích krajín boli vzhľadom na ich záznamy v registri trestov vydané rozhodnutia zo strany orgánov hostiteľského členského štátu, ktorý bol zároveň štátom štátnej príslušnosti ich maloletých potomkov, občanov Únie, ktorých starostlivosť zabezpečovali, pričom v jednom prípade išlo o rozhodnutie o zamietnutí povolenia na pobyt a v druhom prípade o rozhodnutie o vyhostení. V prvej veci (vec Rendón Marín, C-165/14) bol žalobca otcom dvoch maloletých detí, konkrétne chlapca španielskej štátnej príslušnosti a dievčaťa poľskej štátnej príslušnosti, ktoré boli v jeho výlučnej starostlivosti a ktoré od narodenia žili v Španielsku. V druhej veci (vec CS, C-304/14) bola dotknutá osoba matkou dieťaťa britskej štátnej príslušnosti, s ktorým žila v Spojenom kráľovstve a ktoré mala vo výlučnej starostlivosti.

Súdy prejednávajúce tieto spory [konkrétne Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) a Upper Tribunal (Druhostupňový súd, Spojené kráľovstvo)] sa obrátili na Súdny dvor s otázkou, či skutočnosť existencie záznamu v registri trestov môže sama osebe odôvodniť odmietnutie práva na pobyt alebo vyhostenie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má vo výhradnej starostlivosti maloletého občana Únie.

²⁷ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2014, s. 35.

Súdny dvor najprv vysvetlil, že smernica 2004/38 o slobode pohybu a pobytu občanov Únie a ich rodinných príslušníkov²⁸ sa uplatňuje iba na občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. V rámci dvoch prípadov v prejednávanych veciach teda len žalobca v prvej veci a jeho poľská dcéra mohli využívať právo na pobyt na základe tejto smernice. Smernica síce bola uplatniteľná iba na situáciu jedného z týchto detí, všetky tri dotknuté deti sa však mohli na základe článku 20 ZFEÚ a iba z dôvodu svojho postavenia občanov Únie, dovoľávať práv, ktoré patria k tomuto postaveniu (teda práv, ktoré zahŕňajú okrem iného právo voľného pohybu a pobytu na území členských štátov).

Súdny dvor ďalej pripomenul, že existujú obzvlášť výnimočné situácie, v ktorých napriek skutočnosti, že sa neuplatní sekundárne právo týkajúce sa práva štátnych príslušníkov tretích štátov na pobyt a dotknutý občan Únie nevyužil svoju slobodu pohybu, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý je rodinným príslušníkom uvedeného občana, musí byť priznané právo na pobyt, aby nedošlo k narušeniu potrebného účinku občianstva Únie, ak by ako dôsledok odopretia daného práva bol tento občan nútený opustiť územie Únie ako celok, čo by ho zbavilo možnosti účinne využívať podstatnú časť práv, ktoré mu z tohto postavenia vyplývajú. Podľa Súdneho dvora takéto situácie charakterizuje skutočnosť, že aj keď sú upravené právnou úpravou patriacou *a priori* do právomoci členských štátov, teda právnou úpravou týkajúcou sa práv na vstup a pobyt štátnych príslušníkov tretích štátov nepatriacich do pôsobnosti ustanovení sekundárneho práva, tieto situácie majú vnútorný vzťah k slobode pohybu a pobytu občana Únie, čo bráni tomu, aby bolo uvedeným štátnym príslušníkom v členskom štáte, v ktorom sa tento občan zdržiava, odopreté právo na vstup a pobyt, s cieľom predísť obmedzovaniu tejto slobody. Súdny dvor z toho vyvodil, že všetkým trom dotknutým deťom v týchto dvoch konaniach je ako občanom Únie priznané právo voľného pohybu a pobytu na území Únie, pričom každé obmedzenie tohto práva patrí do pôsobnosti práva Únie. Podľa Súdneho dvora keďže v dvoch predmetných situáciách by povinnosť rodičov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, opustiť územie Únie potenciálne mohla viesť k následnému odchodu ich detí, tieto situácie by v prípade týchto troch detí mohli spôsobiť odopretie účinného požívania podstaty práv, ktoré im vyplývajú z ich postavenia občana Únie. Preto obe tieto situácie patria do pôsobnosti práva Únie.

Súdny dvor napokon v týchto dvoch konaniach zdôraznil, že článok 20 ZFEÚ nemá vplyv na možnosť členských štátov odvolávať sa na výhradu súvisiacu najmä s ochranou verejného poriadku a verejnej bezpečnosti. Zároveň však uviedol, že keďže obe dotknuté situácie patria do pôsobnosti práva Únie, ich posúdenie zo strany vnútroštátnych súdov musí zohľadňovať právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ako ho stanovuje článok 7 Charty, pričom tento článok je potrebné vykladať s ohľadom na povinnosť zohľadniť najlepší záujem dieťaťa stanovený v článku 24 ods. 2 Charty (vec Rendón Marín, C-165/14, body 74 až 81 a 85) (vec CS, C-304/14, body 29 až 33, 36 a 48).

28 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

**Rozsudok z 18. júna 2020 (veľká komora), Komisia/Maďarsko (Transparentnosť združení)
(C-78/18, EU:C:2020:476)**

V roku 2017 Maďarsko schválilo zákon prezentovaný ako zameraný na zabezpečenie transparentnosti organizácií občianskej spoločnosti, ktoré prijímajú dary zo zahraničia (zákon č. LXXVI z roku 2017 o transparentnosti organizácií, ktoré sú príjemcami zahraničnej pomoci). Podľa tohto zákona sa tieto organizácie museli zaregistrovať na maďarských súdoch ako „organizácia, ktorá je príjemcom zahraničnej pomoci“, ak výška darov, ktoré prijali z iných členských štátov alebo tretích krajín počas daného roka, prekročí stanovenú prahovú hodnotu. Pri registrácii museli tiež uviesť okrem iného mená darcov, ktorých pomoc dosiahla alebo prekročila sumu 500 000 maďarských forintov (približne 1 400 eur), a presnú výšku pomoci. Tieto informácie sa následne zverejňovali na bezplatnej verejnej elektronickej platforme. Okrem toho museli príslušné organizácie občianskej spoločnosti na svojej webovej stránke a vo všetkých svojich publikáciách uvádzať, že sú „organizáciou, ktorá je príjemcom zahraničnej pomoci“.

Komisia vytýkala Maďarsku, že si nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 63 ZFEÚ (týkajúceho sa voľného pohybu kapitálu), ako aj z článkov 7 („Rešpektovanie súkromného a rodinného života“), 8 („Ochrana osobných údajov“) a článku 12 („Sloboda zhromažďovania a združovania“) Charty tým, že prijatím tohto zákona pre určité kategórie organizácií občianskej spoločnosti, ktoré prijímajú zahraničnú pomoc vo výške presahujúcej určitú prahovú hodnotu, zaviedlo povinnosti registrácie, podávania vyhlásenia a zverejňovania, pričom určilo možnosť uložiť sankcie tým organizáciám, ktoré tieto povinnosti nesplnia. Na podporu tejto právnej úpravy sa Maďarsko odvolalo na viaceré ciele spočívajúce vo zvýšení transparentnosti financovania organizácií občianskej spoločnosti, ochrane verejného poriadku a verejnej bezpečnosti prostredníctvom boja proti praniu špinavých peňazí, financovaniu terorizmu a organizovanému zločinu.

Pokiaľ ide o uplatniteľnosť Charty, Súdny dvor pripomenul, že ak členský štát tvrdí, že opatrenie, ktorého je pôvodcom a ktoré obmedzuje základnú slobodu zaručenú Zmluvou o FEÚ, je odôvodnené na základe tejto Zmluvy alebo naliehavým dôvodom všeobecného záujmu uznaným právom Únie, takéto opatrenie je potrebné považovať za opatrenie, ktorým sa vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, a preto musí byť v súlade so základnými právami zakotvenými v Charte (bod 101).

V prejednávanej veci Súdny dvor konštatoval, že predmetná právna úprava predstavuje obmedzenie voľného pohybu kapitálu zakázané článkom 63 ZFEÚ, pričom Maďarsko sa na účely odôvodnenia tohto obmedzenia odvoláva na existenciu naliehavého dôvodu všeobecného záujmu, ako aj dôvodov uvedených v článku 65 ZFEÚ. V dôsledku toho uviedol, že ustanovenia tohto zákona musia byť v súlade s Chartou, pričom z tejto požiadavky vyplýva, že uvedené ustanovenia buď nemajú stanovovať obmedzenia práv a slobôd zakotvených v Charte, alebo ak ich stanovujú, potom takéto obmedzenia musia byť odôvodnené vzhľadom na požiadavky uvedené v článku 52 ods. 1 Charty. Súdny dvor teda rozhodol, že je potrebné preskúmať, či tieto ustanovenia obmedzujú práva chránené článkami 7, 8 a 12 Charty, a ak áno, či sú napriek tomu odôvodnené (body 102 až 104).

Rozsudok zo 6. októbra 2020 (veľká komora), Komisia/Maďarsko (Vysokoškolské vzdelávanie), (C-66/18, EU:C:2020:792)

Komisia vytýkala Maďarsku, že si nespĺnilo povinnosti, ktoré mu okrem iného vyplývajú z článku XVII Všeobecnej dohody o obchode so službami (ďalej len „GATS“)²⁹, z článkov 49 a 56 ZFEÚ a z článku 13 („Sloboda umenia a vedeckého bádania“), článku 14 („Sloboda zakladať vzdelávacie inštitúcie“) ods. 3 a z článku 16 („Sloboda podnikania“) Charty, a to tým že podmienilo výkon vzdelávacej činnosti vedúcej k získaniu diplomu zahraničnými vysokými školami so sídlom mimo Európskeho hospodárskeho priestoru v Maďarsku dvojitou podmienkou, a to jednak podmienkou existencie medzinárodnej dohody medzi maďarskou vládou a vládou štátu miesta sídla dotknutej inštitúcie a jednak podmienkou, aby dotknuté inštitúcie poskytovali vysokoškolské vzdelávanie v štáte svojho sídla. Na odôvodnenie tejto právnej úpravy, ktorá predstavuje vykonanie článku XVII GATS, Maďarsko osobitne uviedlo naliehavé dôvody všeobecného záujmu týkajúce sa predchádzania podvodným praktikám vysokých škôl a potreby zabezpečiť vysokú úroveň kvality vysokoškolského vzdelávania.

Pokiaľ ide o uplatniteľnosť ustanovení Charty Súdny dvor pripomenul, že pokiaľ ide o činnosť členských štátov, pôsobnosť Charty je definovaná v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené členským štátom výlučne vtedy „ak vykonávajú právo Únie“. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že GATS je súčasťou práva Únie. Preto jednak platí, že keď členské štáty plnia povinnosti vyplývajúce z GATS, je potrebné vychádzať z toho, že vykonávajú právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Súdny dvor tiež pripomenul, že keď členský štát tvrdí, že opatrenie, ktoré vydal a ktoré obmedzuje základnú slobodu zaručenú Zmluvou o FEÚ, je odôvodnené naliehavým dôvodom všeobecného záujmu uznaným právom Únie, je potrebné vychádzať z toho, že takýmto opatrením sa vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, a preto musí byť v súlade so základnými právami zakotvenými v tejto Charte. V dôsledku toho Súdny dvor dospel k záveru, že sporné opatrenia musia byť v súlade so základnými právami zakotvenými v Charte. Súdny dvor najprv konštatoval, že Maďarsko sa na účely odôvodnenia týchto obmedzení odvoláva na ciele všeobecného záujmu, a uviedol, že je potrebné preskúmať, či tieto opatrenia obmedzujú základné práva uvádzané Komisiou a ak áno, či sú napriek tomu odôvodnené dôvodmi, na ktoré sa odvoláva Maďarsko (body 212 až 216).

III. Prípady, v ktorých vnútroštátny súd nepreukázal súvislosť s právom Únie

²⁹ Všeobecná dohoda o obchode so službami tvorí prílohu Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (WTO). Únia podpísala túto dohodu o založení WTO a následne ju 22. decembra 1994 schválila rozhodnutím 94/800/ES (Ú. v. ES L 336, 1994, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80). Článok XVII GATS s názvom „Národné zaobchádzanie“ v odseku 1 stanovuje, že „každý člen poskytne službám a dodávateľom služieb ktoréhokoľvek iného člena vo vzťahu ku všetkým opatreniam týkajúcim sa dodávky služieb zaobchádzanie, ktoré nie je menej výhodné ako to, ktoré poskytuje svojim obdobným službám a dodávateľom služieb v sektoroch zapísaných v jeho listine špecifických záväzkov a pri dodržaní akýchkoľvek v nej stanovených podmienok a obmedzení“.

Rozsudok z 8. mája 2014, Pelckmans Turnhout (C-483/12, EU:C:2014:304)

V rámci sporu vo veci samej sa spoločnosť podnikajúca v oblasti záhradníctva domáhala toho, aby viacero jej konkurentov ukončilo svoju prax otváracích hodín pre verejnosť sedem dní v týždni, pričom belgický zákon stanovoval jeden deň voľna každý týždeň. Spoločnosti, ktoré sú jej konkurentmi, sa zasa domnievali, že sporná právna úprava je v rozpore s právom Únie.

Rechtbank van koophandel te Antwerpen (Obchodný súd Antverpy, Belgicko), prejednávajúci vec, položil jednak prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru (pozri jeho odpoveď v uznesení zo 4. októbra 2012, Pelckmans Turnhout, C-559/11, EU:C:2012:615) a jednak otázku týkajúcu sa ústavnosti na Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko). Posledný uvedený súd sa tiež sám rozhodol obrátiť na Súdny dvor. Vzhľadom na to, že sporná právna úprava stanovuje výnimky a nevzťahuje sa na všetkých obchodníkov, sa totiž tento súd opýtal na jej súlad so zásadami rovnosti a zákazu diskriminácie zakotvenými najmä v článkoch 20 a 21 Charty. Požiadal teda Súdny dvor o výklad týchto článkov v spojení s článkami 15 („Slobodná voľba povolania a právo na prácu“) a 16 („Sloboda podnikania“) Charty, s článkami 34 až 36 ZFEÚ (týkajúcimi sa voľného pohybu tovaru), ako aj s článkami 56 a 57 ZFEÚ (týkajúcimi sa slobodného poskytovania služieb).

Súdny dvor rozhodol, že v danom prípade nebola preukázaná jeho právomoc vykladať uvedené ustanovenia Charty. Na to, aby dospel k tomuto záveru, najprv pripomenul, že v súlade s článkom 94 písm. c) jeho rokovacieho poriadku musí návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahovať uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade alebo platnosti určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosti, ktoré vidí medzi týmito ustanoveniami a dotknutou vnútroštátnou právnou úpravou. Toto uvedenie dôvodov, ako aj zhrnutie relevantných faktov vyžadovaných podľa článku 94 písm. a) tohto rokovacieho poriadku musí totiž Súdnemu dvoru umožniť overiť jednak prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho rozhodnutia a jednak to, či má právomoc odpovedať na položenú prejudiciálnu otázku. Súdny dvor však v tomto prípade konštatoval, že v prejednávanej veci rozhodnutie vnútroštátneho súdu neobsahuje žiadny konkrétny prvok umožňujúci dospieť k záveru, že právna situácia vo veci samej patrí do rozsahu pôsobnosti práva Únie, čo je nevyhnutnou podmienkou na to, aby členský štát mohol požiadať o výklad Charty. Podľa Súdneho dvora totiž rozhodnutie vnútroštátneho súdu nijako nepreukazuje, že prejednávaný spor obsahuje prvky, ktoré by súviseli so situáciami upravenými ustanoveniami Zmluvy, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd (body 16, 20, 22, 23, 26, 27 a výrok).

Uznesenie z 15. mája 2019, Corte dei Conti a i. (C-789/18 a C-790/18, neuvverejnené, EU:C:2019:417)

Spory vo veciach samých sa týkali dvoch sudcov Corte dei Conti (Dvor audítorov, Taliansko), ktorí okrem svojho sudcovského platu poberali aj odmenu za predchádzajúcu činnosť vykonávanú pre štátne subjekty. Ich sudcovský plat bol znížený v rozsahu, v akom po pripočítaní týchto odmien presahoval hornú hranicu stanovenú predmetnou vnútroštátnou právnou úpravou.

Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd v Laziu, Taliansko), ktorý prejednával tieto spory, sa pýtal na zlučiteľnosť takejto právnej úpravy s viacerými ustanoveniami Zmluvy o EÚ a Zmluvy o FEÚ, s článkom 15 („Slobodná voľba povolania a právo na prácu“), článkom 20 („Rovnosť pred zákonom“), článkom 21 („Nediskriminácia“) a s článkom 31

(„Spravodlivé a primerané pracovné podmienky“) Charty, ako aj s článkami 3, 5 až 7, 10 a 15 európskeho piliera sociálnych práv. Vnútroštátny súd uviedol, že nemožno vylúčiť, že by sa táto vnútroštátna úprava mohla vzťahovať na štátnych príslušníkov iných členských štátov v prípade zamestnania, ktoré nezahŕňa výkon verejnej moci.

Po pripomenutí požiadaviek na obsah návrhov na začatie prejudiciálneho konania uvedených osobitne v článku 94 jeho rokovacieho poriadku Súdny dvor najskôr uviedol, že všetky okolnosti sporu vo veci samej sa zdajú byť obmedzené na vnútroštátnu sféru členského štátu. Súdny dvor ďalej dospel k záveru, že článok 45 ZFEÚ nemôže priznávať práva žalobcom vo veci samej, keďže toto ustanovenie sa neuplatňuje na zamestnanie vo verejnej správe alebo na činnosti, ktoré nemajú žiadnu súvislosť s niektorou zo situácií upravených právom Únie a ktorej všetky okolnosti sa obmedzujú na vnútroštátnu sféru jediného členského štátu. Potom, ako Súdny dvor konštatoval, že vnútroštátny súd neuviedol, v čom spory napriek ich čisto vnútroštátnej povahe vykazujú spojitosť s ustanoveniami Zmluvy o FEÚ v oblasti voľného pohybu pracovníkov, ktorá by svedčila o potrebe požadovaného výkladu na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania pre vyriešenie týchto sporov, pričom tiež poukázal na skutočnosť, že tento vnútroštátny súd neuviedol ani dôvody, ktoré ho viedli k predloženiu otázok týkajúcich sa výkladu ustanovení Zmluvy o EÚ, Zmluvy o FEÚ a európskeho piliera sociálnych práv, ani súvislosť, ktorú vidí medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou v sporoch, ktoré mu boli predložené.

Pokiaľ ide napokon o ustanovenia Charty, ktorých sa týkajú prejudiciálne otázky, Súdny dvor pripomenul svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej ak právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť, pričom prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samy osebe túto právomoc zakladať. Vzhľadom na to, že článok 45 ZFEÚ, ani ostatné ustanovenia uvedené v prejudiciálnych otázkach neboli uplatniteľné, Súdny dvor z toho vyvodil, že sa nezdá, že sa tieto spory týkajú vnútroštátnej právnej úpravy vykonávajúcej právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, v dôsledku čoho vyhlásil návrhy na začatie prejudiciálneho konania za neprípustné (body 17 až 22, 24, 26 až 30 a výrok).

Uznesenie z 30. apríla 2020, Marvik Pastrogor a Rodes – 08 (C-818/19 a C-878/19, neuverejnené, EU:C:2020:314)

V rámci sporov vo veciach samých podali dve bulharské spoločnosti vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov žalobu proti bulharskému štátu o vrátenie dane z výroby energie z obnoviteľných zdrojov energie. Zákon, ktorý uvedenú daň upravoval, bol totiž bulharským ústavným súdom vyhlásený za protiústavný. Na podporu svojich žalôb žalobkyne uvádzali, že táto daň bola prijatá v rozpore s právom Únie, konkrétne so smernicou 2009/28³⁰, s článkom 16 („Sloboda podnikania“) a článkom 17 („Vlastné právo“) Charty.

Vnútroštátny súdy, ktorými boli vo veci Marvik Pastrogor (C-818/19) Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko) a vo veci Rodes - 08 (C-878/19) Sofijski Rajonen säd (Okresný súd v Sofii, Bulharsko), uviedli, že bulharský ústavný súd overoval len ústavnosť uvedenej dane

30 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES (Ú. v. EÚ L 140, 2009, s. 16).

a nie jej zlučiteľnosť s právom Únie a obrátili sa teda na Súdny dvor s otázkou, či sa má právo Únie vykladať tak, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá zavádza daň z výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

Súdny dvor sa najprv vyjadril k výkladu smernice 2009/28 a uviedol, že jej ustanovenia nezakazujú členským štátom zaviesť daň z výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Ďalej uviedol, že táto smernica, ktorá nepredstavuje opatrenie týkajúce sa aproximácie daňových predpisov členských štátov, sa neuplatňuje na vnútroštátnu právnu úpravu zavádzajúcu túto daň.

Pokiaľ ide ďalej o výklad Charty, Súdny dvor pripomenul, že jej ustanovenia sú určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že základné práva zaručené v právnom poriadku Únie sú určené na uplatnenie vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, avšak nie mimo týchto situácií. Ak teda vnútroštátna právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť a prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samé osebe založiť túto právomoc. V dôsledku toho Súdny dvor spresnil, že uplatniteľnosť článkov 16 a 17 Charty na spory vo veciach samých možno konštatovať len vtedy, ak vnútroštátne súdy uvádzajú ako uplatniteľné iné ustanovenia práva Únie, než sú ustanovenia Charty. V prejednáwanej veci sú však v prvom rade predmetné situácie čisto vnútroštátne, pretože nemajú žiadny cezhraničný prvok. V druhom rade bolo konštatované, že smernica 2009/28 sa na predmetnú právnu úpravu neuplatňuje. Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že vzhľadom na neexistenciu akéhokoľvek ďalšieho spresnenia v návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa iného nástroja práva Únie, ktorý by táto právna úprava vykonávala, nie je možné vychádzať z toho, že Bulharská republika vykonávala právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Súdny dvor preto vyhlásil, že zjavne nemá právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky v rozsahu, v akom sa týkajú výkladu článkov 16 a 17 Charty (body 45, 50 až 53, 55 až 58, 60 a bod 2 výroku).